

Zajahajte konja.

Priložnosti bodo!

Alenka, Laura, Maja in Ana so kljub komentarjem, da so nore, sredi krize pustile varno službo in se vrgle v podjetništvo; Jugoslav in Aleš priložnosti iščeta v tujini; 17-letni dijak Jaka s svojo mobilno aplikacijo osvaja Slovenijo; več kot sto učiteljev bo mladino učilo o denarju; igralec Klemen z imitacijami prinaša smeh v domove Slovencev ... To so junaki, ki jih težki časi ne vržejo iz tira; ko pridejo do ovir, jih preskakujejo. Novo leto, nove priložnosti tudi za vas! Kako jih izkoristiti?

Po kitajskem horoskopu vstopamo v leto konja – mogočne in plemenite živali – in spet bomo, tako kot vsako leto, sestavljali sezname zaobljub, da bomo shujšali, se zdravo prehranjevali, redno telovadili, se odpovedali cigaretam, bili bolj srečni, si uredili finance, poiskali službo, dodatno delo ... Toda izkušnje kažejo, da se bo večina tega držala nekje do začetka februarja, nato pa se vrnila v stare tirnice s kopico izgovorov, da se nič ne da. Se to dogaja tudi vam? Gospodarski položaj in na splošno neugodne razmere so sicer voda na mlin tem izgovorom, a nikar se jim ne prepustite, temveč

ukrepajte. Priložnosti si ustvarjamo sami. Kdor se bo resno odločil za spremembo, bo cilje dosegel, spodbuja Aleš Lisac, strokovnjak za trženje. Lahko je govoriti, kako pa se tega lotiti?

Izogibal se bom negativcem ...

Ko razmišljate o tem, da bi naredili korak naprej ali v drugo smer, ne poslušajte drugih, ki pravijo, da ste nori, da vaša zamisel ni dovolj dobra, da vam ne bo uspelo. Nekdanja delavka iz Mure Alenka Flisar je pri 45 letih ostala brez službe, a ne brez volje za nove izzive. Končala je fakulteto in se leta 2010 vrgla v podjetništvo. Ima franšizo in lastno proizvo-

dnjo blazinic. »Pa kaj ti je tega treba, kaj se greš, kaj boš na fakulteti pri teh letih,« so njeno odločitev komentirali »poznavalci«. »Če imaš cilj, te nekaj žene. Naredila sem tisto, kar sem si zadala. To je najpomembnejše,« nam je povedala. Nekaj podobnega je doživela tudi Laura Smrekar. Zaposlitveno agencijo je skupaj s tremi partnerji ustanovila sredi krize, leta 2010. Takrat je marsikdo pripomnil, da niso pri pravi, da se tega lotevajo, ko nihče ne zaposluje. »Očitno so se motili. Imamo uspešno zgodbo, delamo dobro. Verjeli smo vase, v poslovnim modelu in si upali tvegati,« se spominja.

In kaj je recept za vse, ki še stopicete na mestu? Izogibajte se ljudi, ki so otrpli od strahu, prestrašeni zaradi razočaranj, nesramni zaradi zavisti, rutinski zaradi vztrajanja v udobju, kritični in negativni, ker ne znajo drugače ... S takšnimi se namreč ne da sodelovati, opozarja Nastja Mulej, trenerka kreativnega razmišljanja. Imejte zdrava partnerstva, povezuje naj vas skupen cilj. A to ni edino pomembno – partnerja se morata tudi dopolnjevati, kar pomeni, da vsak prinese tisto, česar drugi nima, torej ne smeta razmišljati enako, dodaja. »Delajte tam, kjer je čim manj motečih dejavnikov, družite se s pametnimi, pozitivnimi, sposobnimi ljudmi, postavite si cilje, imejte trdno voljo in na koncu – akcija,« svetuje Lisac.

... in slabim novicam

Iščite torej dobre, pozitivne ljudi, pa tudi novice. »Želim si, da bi v Sloveniji manj pozornosti na-

● **Priložnosti so vsepovsod. Maja Prosenc jo je našla kar med dopustom v Avstraliji.**

menjali vsakodnevnim političnim zgodbam, ki največkrat nimajo nikakršne zveze z realnostjo in ljudi le spravljajo v slabo voljo ter jih polarizirajo. Če akterji ne bodo imeli občinstva, se bo tudi dogajanje umirilo in se bomo lahko pogovarjali o pomembnejših zadevah,« pravi serijski podjetnik, med drugim tudi soustanovitelj Mimovrste.com Jugoslav Petković. Tudi Lisac pravi, da ne spremlja več dnevnih novic v Sloveniji, sploh pa ne politike. »Pred kratkim sem se vrnil s potovanja po ZDA, Portoriku, Karibih in na mizi imam kup ameriških časopisov. Prvi štirje naslovi na naslovnica so pozitivni. Primerjajte to s slovenskimi časopisi, mediji,« pravi.

In kako se izogniti neugodnemu razpoloženju? »Več bom potoval. Tudi podjetje smo usmerili v prodajo izdelkov in storitev v tujino,« odgovarja Lisac. Kazanje s prstom na državo, banke, šefa, partnerja ... in čakanje na boljše razmere ne pomagata, saj kakovost življenja ustvarjamo sami, opomni Smrekarjeva. »Vsem, ki se bodo osredotočali na delo, posel, namesto da se pritožujejo nad državo, bo vsekakor bolje,« se strinja najboljše Slovenec Sandi Češko.

Priznan psihoterapevt in zdravnik, sicer pa tudi podjetnik Viljem Ščuka pravi, da pri nas še dolgo ne bo bolje. »Ne gre za gospodarski zastoj, ampak za zastoj v osebnostnem razvoju posameznikov. Preživetje našega naroda bo mogoče le, če bomo kot posamezniki bolj učinkoviti,« opozarja. Bolje bo takrat, ko bodo ljudje ugotovili, da je

→ sodelovanje boljše od vrtičkanja, dolgoročni pogled koristnejši od kratkoročnega, da nima smisla ugotavljati, kdo nas je spravil v blato, ampak kako skupaj iskati pot iz njega, razmišlja Mulejeva.

Motiviran sem za spremembo

Ko trčimo ob prvo oviro ali neuspeh, je velikokrat lažje odnehati, kot pa se bojevati naprej. Življenje pač ne nosi daril na pladnju. Včasih nam je usojena tudi bolj trnova pot. »Ko greš skozi pekel, samo nadaljuj,« se spomni osebni finančni svetovalec Igor Mujdrica besed nekega misleca. To je lahko recept za vsakogar, saj je motivacija nenehen boj s samim seboj. Sam motivacijo in navdih išče v branju, pisanju, v glasbi, športu, ko naštetu ne pomaga, se loti prostovoljstva. »Sestavljam računalnike za društva, družine in posameznike, ki si tega ne morejo privoščiti, in pomagam posameznikom, ki se podajajo na lastno podjetniško pot,« pravi Mujdrica. »Ko sem na tleh in sem kot podjetnik primoran začeti znova, preverim lastne zmožnosti – varnost, ozaveščenost, pripadnost, smiselnost in učinkovitost,« spomni Ščuka. Prek tega lahko oblikuje sposobnosti, ki omogočajo preživetje – pogum, odločnost, odgovornost, vztrajnost, uspešnost.

Narava je tista, h kateri se zateče Melita Ferlež, prva dama Henkla, sicer pa letošnja nagrajenka Časnika Finance za posebne gospodarske dosežke. Dokazala je, da se tudi na Štajerskem da dobro, uspešno poslovati. »Ko ugotovim, da nisem več zbrana, se nekako prisilim in se preprosto 'izklopim'. To ni preprosto, je pa nujno potrebno,« dodaja.

Ni me strah, vrgel se bom v bazen

Vas je strah? S tem ni nič narobe, dokler vas to čustvo ne drži v krču. Strah je največja ovira – strah pred spremembo, neznanim. Pa tudi ne dovolj močna želja, da bi se premaknili iz cone udobja, opaza Smrekarjeva. Življenje namreč ni ravna črta, ampak gre malce navzgor in navzdol. Tako je pred kratkim Nastja Mulej tolažila svojo prijateljico, ki je v službi doživela neuspeh: »Bodi srečna, da se ti je to zgodilo, saj si zdaj na poti navzgor.« Ko si na tleh, se vedno kaj novega naučiš. Zato vstani, razmisli in pojdi v boj še bolj pogumen.

Vsi govorijo, da lahko priložnosti najdemo na vsakem koraku, le oči je treba odpreti. In res je tako. Maja Prosenc, nekdanja učiteljica, in njen partner sta priložnost našla med dopustom, v Avstraliji. Tam sta videla, da lahko iz svoje strasti, mešanja smoothiejev, naredita posel v Sloveniji. Vaju je bilo strah dati odpoved in se lotiti posla? Kaj pa, če vama ne bi uspelo? »Šele zdaj, ko ste mi

Barbara Reya

● »Človek se uči medtem, ko dela. Zato se je treba vreči v bazen,« svetuje Nastja Mulej.

postavili to vprašanje, me je prešinilo, da o neuspehu res nismo razmišljali. Neuspeh ni bil možnost. Verjela sva v svojo zamisel in se na glavo vrgla vanjo, trdo delala, še vedno veliko delamo, in zadeva je uspela. Hvala bogu,« pravi.

Kako torej iskati priložnosti? Zazrite se v ogledalo. Opazujte se in ugotovite, kaj vas veseli in kaj ne, poskušajte najti tisto srečno polje, področje, ki vas radosti. Potem se tega lotite, čeprav imate občutek, da nimate dovolj izkušenj, spretnosti, sposobnosti, znanja, svetuje Mulejeva. »Človek se uči medtem, ko dela. Zato se je treba vreči v bazen. Plavati se boste naučili spotoma, pomembno je samo to, da imate radi vodo in da se vam zdi, da bi znali splavati. Ne bojte se neuspeha. Kolikokrat ste padli, preden ste se naučili hoditi, pa ste vsakič vstali in šli naprej,« dodaja. V ZDA recimo podjetniki svoje neuspehe proslavljajo s kolegi in prijatelji na tako imenovanih »failure parties«, torej organizirajo zabave v čast neuspehom. Mi pa ležerno in prestrašeno cepetamo v svoji coni udobja, namesto da bi se iz napak naučili in v njih videli priložnosti, okrcra Igor Mujdrica. Malce nelagodja je sicer zaželeno, a težava nastane, ko se ga nabere preveč, mi pa ne ukrepamo.

Brezposelnost je lahko brca v rito

Kaj pa lahko storijo tisti, ki so ostali brez dela? Teh je skoraj 120 tisoč, kaže statistika zavoda za zaposlovanje. »Ne moremo vplivati na stvari, ki se nam zgodijo, lahko pa na naš pristop in odnos, kako se bomo z vsemi temi izzivi spopadli in šli naprej,« poudarja Laura Smrekar. Brezposelnim zato odsvetuje gledanje napovedi o brezposelnosti, poročila in podobne oddaje, ki posameznikom ne pomagajo, ampak jih spravijo v slabo voljo. Vsi, ki so ostali brez dela ali vedo, da jih to v kratkem čaka, naj se proaktivno bojujejo naprej. Ne smejo izgubiti zaupanja, se prepustiti malodušju in pesimizmu. Zgubiti delo je grozna stvar, vendar ne tista, ki bo usodno vplivala na nadaljnje življenje, dodaja. Tudi Smrekarjeva se v službi vsak dan srečuje z žalostnimi zgodbami, a veliko jih ima tudi dober konec. Izguba službe je lahko priložnost za nove izzive, je kot nekakšna brca, da se zganemo.

Ena izmed poti iz brezposelnosti je lahko podjetništvo. Zadnja leta se veliko govori o tem. Podjetništvo postaja tudi trend med mladimi. Omenimo 17-letnega dijaka Jaka Blažona, ki je ob pomoči programerjev razvil mobilno aplikacijo Wivu. In zdaj s to zmaguje na start-up vikendih. »Svojo energijo usmerjajte v stvari, ki vas veselijo. Če iz tega lahko naredite posel, še toliko bolje,« svetuje Jugoslav Petković. Že vse leto živi v ZDA in Slovencem svetuje, naj pogledajo tudi čez planke. »Gospodarske razmere v Sloveniji niso rožnate in z glavo skozi zid se ne da, zato se ozrite ven in pogledajte, kako lahko s svojim znanjem in energijo ustvarjate vrednost v tujini,« pravi. Tudi Sandi Češko, ki je s skoraj pol milijarde evrov vrednim premoženjem že tretjič osvojil naziv najbogatejši Slovenec, pravi, da je v svetu kanček več optimizma, a opozarja, da je lahko to tudi varljivo.

Ni treba v tujino, priložnosti so tudi doma. Mudrica jih vidi predvsem v socialnem podjetništvu ter v zagonu in podpori start-up podjetij. Viljem Ščuka vidi priložnosti v obrtništvu. »Za mojstre in strokovnjake računalništva, elektrotehnike, kovinarstva, za tiste z električnimi, vodovodnimi in drugimi obrtnimi znanji, tudi znanji s področja vzgoje otrok in mladostnikov, oskrbe ostarelih in invalidov ... je priložnost podjetništvo – če jih je kaj v hlačah. Sicer se bodo morali zadovoljiti s preprostimi deli v različnih panogah.«

Ja, kako naj se grem podjetništvo, če nimam denarja, pogosto slišimo. Katarina Rosman, 40-letna podjetnica, ki je prav te mesece začela ponujati pedikuro in depilacijo v nekem frizerskem salonu, pravi, da je za zagon posla potrebovala skupaj devet tisoč evrov, torej za nabavo

Janez Kotar

● **»Bodite drzni in začnite delati kaj drugega, sploh če menite, da ste za svoje delo premalo plačani,« razmišlja Ana Vezovišek.**

opreme, materiala, reklamo, najemnine, dovoljenja ... »Cena se mi zdi kar sprejemljiva glede na to, da imam kakovostno opremo,« zadovoljno doda. Za dobre in inovativne poslovne ideje so na stežaj odprta vrata globalnega trga in denarnice različnih vlagateljev, spomni Smrekarjeva. To ne nazadnje dokazujejo številni Slovenci, ki so našli sredstva prek portalov za množično financiranje – »crowdfunding«. Tam so našli financerje za pametno kolo, obesek za ključke, celo lesene dilde ...

Dovolj imam! Ne grem več v pufe

Na koncu se vse začne in konča pri denarju. Kaj torej lahko naredimo, da bo naša denarnica v letu 2014 bolj polna? »V razmišljanju bo treba

● **»Delajte tam, kjer je čim manj motečih dejavnikov, družite se s pametnimi, pozitivnimi, sposobnimi ljudmi, postavite si cilje, imejte trdno voljo in na koncu – akcija,« svetuje Aleš Lisac.**

Urban Šteblaj

→ narediti preskok iz socializma v kapitalizem in začeti spreminjati odnos do denarja,« meni Ana Vezovišek, ki svetuje o upravljanju osebnih financ. »Spremenite percepcijo v zvezi z denarjem. Odnos do denarja je pravzaprav odnos do samega sebe. Denar smo zaslužili s svojim delom, vloženo energijo. Denar je naša energija,« razmišlja Tina Puncer, strokovnjakinja za osebne finance. Tudi ko plačujemo položnice, ne plačujemo kar nekaj, ampak plačujemo svoj standard, ki smo si ga izbrali. Če smo v strahu za plačilo položnic ali pred izgubo službe, nam ta strah prinese samo še več razlogov, da nas je strah. Vrtimo se v začaranem krogu. Zato ne moremo priti do več denarja, saj smo zaradi strahu blokirani in si ne zaupamo, pojasnjuje.

Pozitivno stanje na transakcijskem računu, torej življenje brez limita, izogibanje potrošniškim posojilom, uporaba kreditnih kartic le za tisto, čemur so namenjene, Vezoviškova predlaga zaobljube ob novem letu. Novo leto je namreč priložnost, da prilagodimo življenjski slog svojim finančnim možnostim. »Nihče vam ne bo mogel pomagati, če boste redno v limitu. Če vodite osebni proračun, pa boste vedeli, kje ste danes, kam lahko pridete jutri,« opozarja. Ob tem pa ne pozabite še na nekaj. Čeprav je zadnji dobitnik eurojackpota v vrednosti 21 milijonov evrov, ki prihaja iz Slovenije, dokaz, da se boginja sreče s svojo čarobno palico lahko dotakne tudi državljanov naše dežele na južni strani Alp, pa se na to oziroma na višjo silo ne zanašajte preveč. Raje vzemite usodo v svoje roke.

Temeljna pravila zdravih osebnih financ, na katere velikokrat pozabimo, so: porabi manj, kot zaslužiš, zaščiti se pred tveganji in razmišljaj vnaprej. In kaj lahko naredimo, da ne pogrne-
mo že pri prvi točki? Povečamo lahko prihodke, zmanjšamo ali optimiziramo stroške oziroma oboje hkrati. A kako? Na eni strani lahko dela-

Barbara Reya

● **Ko smo sredi krize ustanovljali zaposlitveno agencijo, je marsikdo pripomnil, da se tega lotevamo, ko nihče ne zaposluje, pravi Laura Smrekar.**

mo več, kar je najmanj priporočljivo, saj imamo s tem manj časa zase, bližnje, lahko pa delamo bolj učinkovito, torej se osredotočimo na tisto, kar nam prinaša večje prihodke, razmišlja Vezoviškova. »Lahko smo bolj drzni in začnemo delati kaj drugega, sploh če menimo, da smo za svoje delo premalo plačani,« dodaja. Da ne govori kar tako, na pamet, dokazuje tudi sama, saj je pred časom dala odpoved v banki in šla na svoje, pa čeprav so jo nekateri zaradi tega označili za noro.

Če že nismo naklonjeni zamisli o povečevanju prihodkov, pa razmislimo, kako bi znižali stroške. Ti najbolj bremenijo našo denarnico. Posameznik porabi 20 odstotkov svojih prihodkov za stvari, ki mu ne prinašajo posebnega zadovoljstva, navaja Vezoviškova. »To ni malo. Najhuje je, da sploh ne vemo, za kaj smo porabili te prihodke. Stanovanjski stroški, stroški hrane in pijače, avta, limiti, posojila ... Prav tu so lahko prihranki največji,« dodaja. Prihranke lahko iščemo tudi v boljšem

Kam boste vlagali svoj denar?

Viljem Ščuka, psihoterapevt in zdravnik, Šola osebnosti: »Življenje se mi zdi prekratko, da bi denar zapravljal za hiše, jahte in drugo nepotrebno kramo. Znam ga pametno uporabljati in ga imam za sprotno skromno preživetje dovolj. Moje bogastvo so znanje in izkušnje; te vlagam v mlajše sodelavce, ki naj bi razvili osebne kompetence, s katerimi bodo postali uspešni, zadovoljni in srečni ter nadaljevali delo, ki sem ga zgradil v svoji stroki.«

Aleš Lisac, trženjski strokovnjak iz Lisac & Lisac: »Kot vedno – v znanje in v svoje podjetje, projekte.«

Nastja Mulej, trenerka za ustvarjalno razmišljanje po Edwardu de Bonu: »Moj odgovor se vam bo zdel dolgočasen. V izobraževanje vseh članov naše družine. Nenehno usposabljanje in izboljševanje omogočata, da ostaneš vedno prilagodljiv, pa tudi življenje ostaja zanimivo in zabavno.«

Tina Puncer, idejni vodja projekta Mojadenarnica.si: »Najboljša naložba je vedno znanje. Tudi če ti vse vzamejo ali vse izgubiš, lahko vedno začneš iz nič s tistim, kar znaš.«

razumevanju škodljivih in stroškovno obremenjujočih navad, kot so kajenje, dnevne kavnice, prehranjevanje v restavracijah, prehitra vožnja z avtomobilom, nepreudarno zapravljanje in neustrezno načrtovanje nakupov, površno primerjanje cen pri različnih dobaviteljih, prihranke lahko ustvarimo z zamenjavo dobaviteljev plina, elektrike, telefonskega ponudnika, banke, našteva Mujdrica.

Učil se bom ...

In seveda – izobražujte se. »Vidim, da je moja priložnost, da se izobrazim na področju financ. Če bo le čas, bom malo bolj preštudiral tudi delnice,« pravi igralec in imitator Klemen Slakonja v intervjuju na strani 18. Da je izobraževanje priložnost za urejeno denarnico, ocenjujemo tudi pri naši reviji. Prihodnje leto, kot smo že pisali, namreč začnemo mini revolucijo na področju izobraževanja mladih o denarju prek krožkov v šolah. Podpira nas več kot sto učiteljev iz 72 šol, ki so videli v krožku priložnost, da dajo mladini nekaj več – priložnost, da oboroženi z znanjem samozavestno vstopijo v svet samostojnosti.

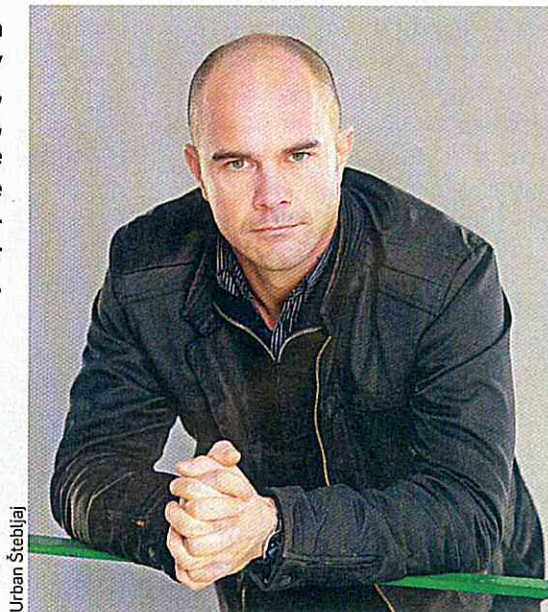
... in zmagal v letu 2014

Velikokrat slišimo, da denar leži na tleh in da se moramo le skloniti ter ga pobrati. Kje se torej kažejo priložnosti za zaslužek? »Ne verjamem v velike zaslužke, verjamem pa v stabilne zaslužke,« najprej opozori Mulejeva. Priložnosti vidi predvsem v ekološkem, etičnem in lokalnem. »To postaja vse večja uspešnica. Verjetno so ljudje ugotovili, da se vse bližnjice dolgoročno vrnejo kot bumerang v glavo,« dodaja. Napredovali bodo lahko samo tisti, ki bodo pripravljeni prilagoditi svoje delovne navade, delovni čas, unovčiti različna znanja, razmišlja Mujdrica. Zato vidi možnost v zaposlitvi za polovični delovni čas, doma pa lahko potem opravljajo še projektna dela. Da

vemo, kje je denar, moramo vedeti, kaj ljudje želijo. »Prodajati moramo tisto, kar ljudje želijo kupiti. Če si človek nekaj želi, tudi najde denar za nakup. Zmagovalci v letu 2014 bodo tisti, ki bodo to znali ugotoviti,« razmišlja Lisac. Pridružuje se mu tudi Češko, ki še dodaja, da se bo v novem letu dalo najbolje zaslužiti z delom, ustvarjalnostjo in zagnanostjo.

V letu, ko mineva 50 let od dne, ko so kroglice pokosile karizmatičnega predsednika ZDA Johna F. Kennedyja, se spomnimo njegovega znamenitega citata: »Ne sprašuj, kaj lahko naredi zate država, ampak kaj lahko ti narediš za državo.« Čeprav se lahko te besede v slovenski razdvojenosti med leve in desne, črne in rdeče hitro obrnejo v napačno smer, pa je ta zamisel visoko nad delitvami. Gre za klic, naj vsak aktivira zavedanje, da se pot do rešitve težav in sprememb začne in najprej zgodi v vsakem posamezniku.

● **Motivacijo in navdih iščem v branju, pisanju, v glasbi, športu, ko naštetu ne pomaga, se lotim prostovoljstva, pravi Igor Mujdrica.**

Urban Štebljaj

Laura Smrekar, solastnica kadrovske agencije

Competo: »Že nekaj časa je glavno varčevanje za hčerkin študij v tujini. Verjamem, da je naložba v izobraževanje neprecenljivo bogastvo, ki ji ga z možem lahko dava. Znanje je nekaj, česar ti nihče ne more vzeti, in lahko ga unovčiš na kateremkoli koncu sveta.«

Igor Mujdrica, finančni svetovalec iz i-svetovanja

»Najprej v osebno nadgradnjo znanj, nato v ljudi, šele nato v vse drugo.«

Ana Vezovišek, strokovnjakinja za upravljanje osebnih financ prek Moj budget:

»Izdelan imam osebni finančni načrt in postavljene jasne finančne cilje. Moj naložbeni portfelj je razpršen, del sredstev nalagam v investicijske sklade, del pa varčujem v okviru investicijskih in pokojninskih zavarovanj z garancijo glavnice. Ko gre za poslovne naložbe, prav tako poskušam slediti načelu razpršenosti. V prihodnjem letu bom vlagala predvsem v posel, saj me čaka precej dela.«

Melita Ferlež, prva dama Henkla: »V letu 2014 po vsej verjetnosti kar v obnovo stanovanjske hiše.«